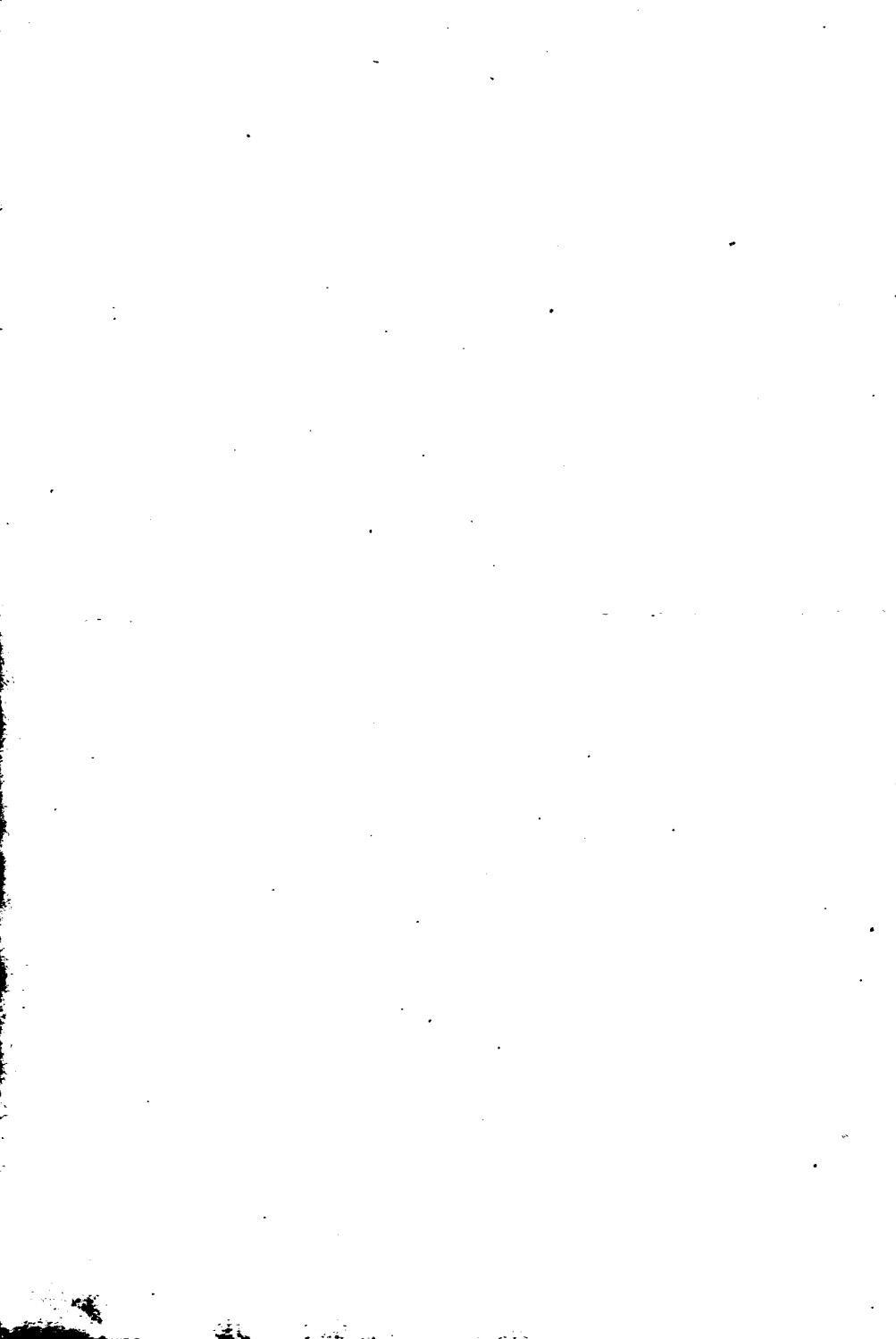

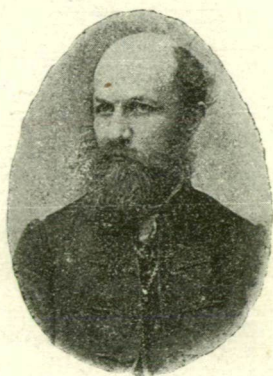

JÓKAI MÓR

HÁROM KIRÁLYNÉ

Az ORSZÁG-VILÁG könyvesháza.

Amateur-kiadás.

JÓKAI MÓR

Három királyné

BUDAPEST

ORSZÁGOS IRODALMI RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG

HOLD-UTCZA 7.

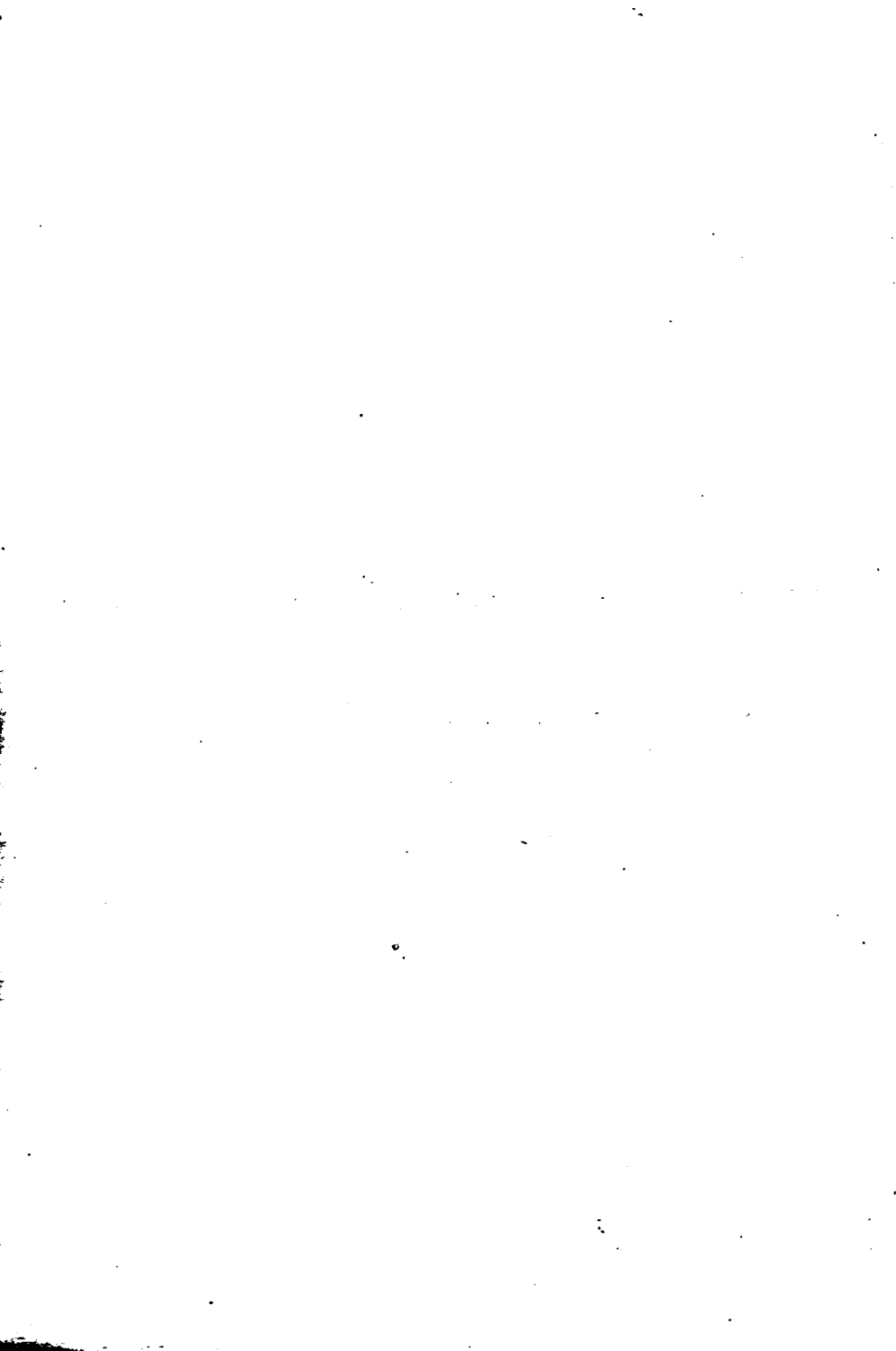
M DCCC XCIV

2570

~~III-C.~~
J. 294.

JÓKAI MÓR

HÁROM KIRÁLYNÉ

HÁROM leánya volt madame Godinnak: Anais, Gabrielle és Salomè. Mind a három igen szép volt. Egy-egy év volt közöttük a korkülönbség.

Mikor nagyon kicsinyek voltak még, elvitte őket a kártyavetőnőhez, jövendőt mondatni a számukra.

Neki magának már nem volt szüksége a horoszkopra: ő már megkapta a magáét; a férje, monsieur Godin házmester volt és a mellett cipőkészítő; ő maga pedig mosónő; de előkelő, finom fehérneműek számára született mosónő. Meg lehetett elégedve a sorsával.

A jövendők titkaiban járatos asszonyság kirakta a kártyákat a tevébőr-vánkosra mamzell Anais számára s pozítíve állította, hogy a mamzell Anaisból előbb-utóbb királyné lesz.

No hát ez jó egynek. Mamzell Anais volt a legidősebb. Úgy is illik, hogy az elsőszülött kezdje legfentebb.

Hanem aztán a másodízben is kirakott kártya

mamzell Gabriellenek is azt a hírt hozta, hogy ő is királyné lesz: ha egy kicsit várni tud.

De erre már madame Godin fejet csóvált: két királyné! Az egy országban is sok, hát még egy családban?

A tudós nő ismét megkérdezte a dodonai berket a jövődők felől, Salomé kisasszony érdekében. És a csalhatatlan kártya ennek is azt a biztató választ adta, hogy királyné lesz.

Madame Godin ugyan nagyra lehetett a nyert jóslatokkal. Három prezuntív királyné még sohasem sétált végig az aszfalton »egy« paraplé alatt. Nagy dicsekedve mondta el a jó hírt az urának.

A becsületes czipész azonban éppen nem osztott a felesége diadalmámorában.

— Mit nekem: királyné? Az akárki lehet a világon. Hogy adjak én három királynénak enni? Mit vegyek én magamnak az ő királynéságukon? Hisz az olyan már minálunk, mint télen a jég: senki sem ad érte semmit. Bár legalább pékmesternének jövődölte volna valamelyiket.

Hát azt bizony madame Godin is jobb szerette volna; de hát mit tehet az ember a fátum ellen? A görög tragédiákból tudhatjuk, hogy a mit ránk olvastak, annak meg kell történni.

Leghamarább beteljesült a jóslat a legnagyobb leányon.

Mademoiselle Anaist egyszer meghallotta danolni egy énekmester, a ki ott lakott a házban; meg-

tetszett a hangja: rábiztatta a szülőket, hogy taníttassák énekelni, híres művésznő lesz belőle.

— Jó lesz biz' az! — mondá Godin apó. — Így legalább hamar czélt érünk vele. A theátrumban a legolcsóbban osztogatják a királynéságot. Abban a tartományban még van kelete a királynéknak.

Mamzell Anais azonban csak még sem lett theátrumi királyné: annál egy tartománynyal alább is beérte az aequator felé; hanem lett belőle bálkirályné, a ki a Clozerie de Lilasban, meg a Moulin rougeban gyakorolja a hatalmát. Sceptrum helyett thyrus.

Ezen a példán okulva Godin asszony, a második leányával szigorúbban fogta a gondozást. Azt odaállította a mosóteknő mellé. Nevelt belőle derék, jó erkölcsű, munkás leányt.

Bizony szép és nemes hivatás!

A tisztaság kultusza!

Hol kezdődik az ember?

A fehér ingnél. Azon alúl a Darwin népe.

Mamzell Gabrielle tökéletesen megfelelt e nemes küldetésnek. Csipkefodrokat hófehérre kimosni, hímzéseket dűdörösra kikolmízni; ingelőket aczélsímára kivasalni úgy nem tudott senki, mint ő.

El is nyerte megérdemelt jutalmát.

Alig volt tizenkilencz éves, a midőn az a dicsőség érte, hogy a húshagyó-keddi nagy felvonulás alkalmával, általános szavazattöbbséggel őt választották meg a nagy világáros összes mosónő

királynéjuknak. »La reine des blanchisseuses!« Őt vitték végig a nagy körmenetben Páris boulevard-jain, négy trakéni paripa által vontatott szekéren, hívásának jelvényei által körülvéve. Igazán szép mosónő-királynő vált belőle.

No hát ez is elérte, a mi a jövődők könyvében meg volt írva a személyes rubrikája alatt. Királyné lett. S meg kell vallani, hogy a mosólapát a kézben sokkal büszkébb jelvény annál a bizonyos csettegetetőnél, a mit a Pierrettek forgatnak a kezükben.

Hátra volt még a harmadik leány, a legifjabb: a Salomé. Ez volt mindannyi között a legszebb. Sáfrányszőke a haja, porcellán-testszín az arcza; granátvirág-pirosak az ajkai, gyönyörű fitos orra és az egész arczának csalfa mosolygása. Aztán milyen szemek! A hányszor villantak, annyiféle színt váltottak. Volt abban zöld, kék granát; esteli, nappali fény; epedés, csábítás, ábrándozás; szív-szomorítás; minden.

S ez a leány volt az erényességnek a mintaképe.

Nem kellett ennek se anyai felügyelet, se apai dorgálás: maga vigyázott magára. Egy mandoletti-boltősnál volt alkalmazva, mint elárúsító kisasszony.

De annyira szigorú volt ez a látogató urakkal szemben, hogy még csak az ajándékul ott felejtett centimeket sem fogadta el s a mi bókokat mondtak neki a fiatal és öreg gommeux-k, azt mind

hallatlanná tette. Mikor ott ült azon a magas karzéken, körülrakva pogácsákkal, pástétomocskákkal és likőrös üvegekkel, igazán úgy nézett ki, mint egy királyné. S ha valakinek chartreust töltött a hosszú-nyakú kis pohárba s az megtalálta csókolni a kezét, fenséges méltósággal mondta neki: »Uram!«

A mindennapos habituék között, a kik esti 9 órától 12-ig ott kastankodtak a mandolettiboltban, volt egy rendes vendég, a kit a többiek úgy híttak, hogy: »Don José«.

Húsz éven aluli fiatal embernek látszott: erősen olajbarna arcszínrel, sűrű fekete holdsarlóforma szemöldökkel, gazella-szemekkel: alig sarjadt még a bajusza.

Ez állandóul ott foglalt helyet a szép pogácsa-árulónő kredencze mellett s nem csinált belőle titkot, hogy szerelmes bele.

Annyit tudtak felőle, hogy studiosus medicinae, a ki a Sorbonneba jár leczkét hallgatni s az amphitheatrumba, a bonczteni előadásokra.

Igen komoly, szelid fiúnak ismerte mindenki.

Senkivel sem barátkozott, semmi diáktársaságba nem járt, a multságokban részt nem vett. A mit elfogyasztott, azt fizette készpénzzel; de-túlságos kiadásokat nem tett. Egész fényűzése abból állt, hogy minden este hozott egy szál fehér szekfűt Salomé kisasszonynak, a mit az elfogadott s a fodrai közé tűzött.

Egyszer aztán azt mondta Don José Saloménak:

— Kisasszony. Abban az országban, a hol én születtem, az a szokás, hogy a mely leánynak egy férfi esztendő és egy napig mindennap egy székfűt adott, azzal deklarálta magát, hogy feleségül fogja venni.

— De hát van-e ön abban az állapotban, hogy engem feleségül vehessen? — kérde a kisasszony.

— Még most nem; de majd leszek.

— Mikor?

— Hát még egy esztendeig keil tanulnom a Sorbonneban: akkor leteszem a rigorosumot.

— És azután?

— Azután leszek bacheliere és két esztendeig működöm, mint assistens a protomedicus mellett.

— És akkor?

— Akkor beiratkozom docensnek s foglalkozom a magántanítással két esztendeig.

— És végre?

— Végre megkapom a doktori diplomát s hirdethetem a hirlapokban, hogy doktor Don José gyógyít idegbajokat és idült hurutot.

— Ez éppen öt esztendő, Don José. Tehát tegyük most jégre ezt a mai témát s aztán majd öt esztendő múlva melegítsük föl ismét: a mikor ön már lesz valami.

— Jól van. De hát ígérje meg, hogy várni fog rám addig.

A leány kezét adott rá. Neki is nagyon tetszett ez a fiatal ember, azzal az ábrándos, méla tekintettel.

Alig múlt el néhány hónap, midőn Don José ismét megjelent a szokott helyén, a kredencz mellett; megcsináltatta magának a sorbethet s mikor azt felkanalazta, azt mondá a lánynak:

— No már most vagyok valami, mamzell Salomè.

— Ugyan mi lett ön, Don José?

— »Király.«

No nagyot nevetett erre a szóra a szép Salomè.

— Ugyan miféle király lettél te, kis José? Karneval-király, Lawn-tennys-király?

Az pedig nagyon komolyan erősíté, a mit mondott.

— Valóságos uralkodó lettem. Az apám is az volt. Most ő meghalt. S engem hazahírnak, hogy foglaljam el a trónját és uralkodjam az országán fölött.

— S hol van az a te országod?

— Afrikában.

— Mi a neve?

— »Khémi.«

— Hahaha! Nem ott teremnek a »khemikáliák«.

— Arab nyelven: »Mazr«.

— Ezt meg ki sem tudom mondani.

— Hát akarsz-e királyném lenni?

— Majd beszélek előbb a szülőimmel.

— Holnapig határozd el magadat; mert három nap múlva indulnom kell az országomba. A marseillei kikötőben vár rám a hadihajóm, »Tadsimáni Hakikát«.

Azzal José fizetett, mint egy király, arannyal a haché-pástétomért és az egy pohár sorbetért: nem várva, hogy visszaadjanak belőle.

Mamzell Salomè fölírt a jegyzőtáblájára e két szót: »Khémi és Mazr« s aztán a ki csak oda-jött hozzá egy pohár likőrért, mindenkitől megkérdezé, hogy hol fekszik a földglóbuson Khémi vagy Mazr nevű ország; de biz' arra mindenki azzal felelt, hogy tátva maradt a szája. Pedig volt a vendégek között bachelier, docens, filozopter elég; sőt egy commis voyageur is volt, a ki az egész mappát beutazta bucksinnal, de az is azt felelte a tudakozódásra, hogy ha volna a világon Khémi-Mazr ország, azt ő már régen felruházta volna bucksinnal.

A szép Salomè meggyőződött róla, hogy a kis José csak egy idétlen tréfát kockáztatott vele.

Feltűnhetett volna a szép Salomènak, hogy valahányszor a kis José belépett a patisserie-boltba, utána egy perczzel egy szürke szakállú, barnaképű éltés úr is benyitott, a ki aztán bevette magát egy ablakmélyedésbe, hozatott magának egy pohár limonádét, maga elé vett egy újságot s azt le nem tette addig a kezéből, a míg az ifjú José búcsút nem vett s az ajtó felé nem indult. Akkor az öreg úr is kivett a zsebéből egy frankot, letette a tálczára: tíz centimet a pinczérnek s ment kifelé.

Egyszer egy asztalszomszédja megszólította, hogy mi a legújabb távirat Szentpétervárról, abban az újságban, a mit a kezében tart? a mire azt felelte neki az öreg úr, hogy »nem tudom én: nem ismerek én ebből egy betűt sem«.

A pinczerek azt a nevet adták neki, hogy »monsieur Schachmatt«.

Ezt az alakot nem vette figyelembe mamzell Salomè. — Hát biz' a buffet-hébék nem sokat törődnek a szürke szakállú úrakkal, a kik csak egy frankot költenek naponként.

Másnap délelőtt, a mikor még Salomè otthon volt a szülőinél (a patisserie csak délután hat órakor nyílt meg a közönség előtt), egymásután három bérkocsi állt meg azon díszes ház előtt, melyben madame Godin férje székel, mint házmester és czipész.

Egy lakosztálya volt csak; de az, architekturai furfanggal és két spanyolfallal oly módon három részre osztva, hogy a külső volt a konyha, a közbenső a műhely, a legbenső pedig a háló- és a toilette-szoba.

A külsőben vasalt madame Godin manchetteket, a közbensőben varrt monsieur Godin sarkot egy nő czipőre, a belsőben olvasott regényt mamzell Salomè.

A három hintóból egymásután négy férfi szállt ki s mind a négy belépett a concierge ajtaján.

Az első volt a kis Don José, a második monsieur Schachmatt, a harmadik egy nagyon öreg

férfiú, a kinek derekáig ért a szakáll, a negyedik pedig egy martialis alak, a kinek az arcán végig vonúlt egy régi seb helye.

Mind a négyen valami exotikus katonai egyenruhát viseltek, mellükön csillagokkal, oldalukon karddal, a fejükön veres fez volt.

— Kit tetszik keresni? — kérdezé Godin asszony.

— Godin urat.

— Az én vagyok. Tessék besétálni.

— Mind a négyen bementek a belső szakszba.

— Kihez legyen szerencsém? — kérdé Godin asszony.

A Schachmatt néven ismert úr beszélt mind a három helyett.

— Én vagyok Ali Keremet Dsihanogli Hodzsa, ő felségének Jusszuf királynak nevelője, főtanácsadója, kincstárnoka, főpapja: egyszóval sheik-ul-izlámja. Ez itt az én királyom. Ezek pedig az ő nagyvezérje és admirálisa.

— S miben lehetek felségteknek és nagyméltóságoknak szolgálatjára? — kérdé Godin anyó.

— Mi azért jöttünk ide, hogy ő felsége, első Jusszuf király számára megkérjük a kegyelmed leánya, Salomé princzessznek a kezét.

De már erre a szóra Godin mester is kijött a lábszíjból.

— No már, urak! Én is tudom, hogy mi szokás farsang utolsó napján! De az ilyen maskará-

dét kikérem magamnak. Magam is voltam török basa s tánczoltam a persa sah kadinájával a galopp infernalban legénykoromban. Ismerem ezt a provinciát.

Madame Godin figyelmezteté a férjét, hogy ez még sem azonos az operabáli tréfával. Török ruhát ugyan könnyű szerezni, de ilyen derék szakállt, meg ekkora kardvágást a pofán keresztül nem lehet kölcsönkérni a maskarádé-raktárban. Legjobb lesz megkérdezni a mamzelltől magától, hogy ismer-e valakit ezen idegen urak közül.

A harmadik rekeszből előhítták mamzell Salomét.

— Ah, hisz ez a kis Don José! — szólt csengő kacajjal Salomé, a ki megkérte a kezemet. Ez meg a monsieur Schachmatt.

— Ez itten első Jusszuf király, a ki a princezz kezét megkérte s a kinek a princezzz feleségül ígérkezett.

— Mihelyt valami állása lesz.

— Állása nem lesz, ülése lesz a trónon. Ön tartozik beváltani a szavát. Ön királyné fog lenni.

— Hallod apjuk? — rebegé madame Godin, oldalba aposztrofálva öklével a czipészt. — Hát nem megjósolta ezt a kártyavetőnő? Hát nem igaz?

— Majd mingyárt megmondom én, hogy mi az igaz? — okoskodék Godin apó. — Hozzátok ide a Figarót!

A házba sok lap járt a lakóknak; a miket a

kapusnál raktak le; de azok közül Godin apó csak a Figarót szokta olvasni.

A mi a Figaróban van, az »van«; a mi a Figaróban nincs, az nem lehet.

Odahozták az orákulumát. Feltette a pápa-szemét az orrára.

A betűkben van valami mágnes. Ha egy nagy lepedőlapnak valamelyik hasábján a saját nevünk van kinyomtatva, azt egyszerre meglátjuk: oda-kapja a szemünket.

— Itt van ni! Nyomtatva van! — rebegé Godin apó. — Ritkított betűkkel van nyomtatva. »A Khémi ország királya meghalálozván, utódjául a divántanács a megholt fiát, Jusszufot választotta meg. A szultán, kinek fenhatósága alá tartozik az ország, megerősítette a választást s mai napság a két fő dignitárius megérkezett Párisba az ifjú királynak az athnámét kézbesíteni. Az ifjú király ugyanis ez ideig, mint orvosnövendék tanult a Sorbonneban s szorgalmas látogatója volt a boncz-tani amfitheatrumnak. Ezen históriai nevezetességű tényhez csatolhatjuk még saját leghitelesebb kútforrásból merített adatainkat. Első Jusszuf, kit a Sorbonneban Don José név alatt ismertek: mindjárt kész királynét is visz magával haza; ugyanis a Lepelletier-utcai patisserie-boltban trónoló buffet-szépségbe, mamzell Saloméba beleszeretvén, ezt forma szerint eljegyezte magának. Salomé kis-asszonynak az atyja lévén monsieur Godin Xavér

Ferencz, derék czipésmester és concierge : ennek beleegyezésétől függ a házasság létrejövetele.«

Ez már szentírás!

— No! Most már lehúrom önök előtt a papucsomat! — mondá Godin úr, meggyőződve az igazság felől. Azt igenis jól tudta, hogy a keleti népeknél az a szokás, hogy üdvözlét jeléül nem a fejükről veszik le a kalapot, hanem a lábukról húzzák le a czipőt.

— Akkor hát áldásom reátok! — rebegé Godin asszony, leánya kezét a leánykérő ifjú kezébe téve, ki e szép kéznek középujjára eljegyzés zálogául egy pompás briliántos gyűrűt húzott. Salomé kisasszony mindjárt meg is próbálta a solitairt a szekrény üvegtábláján, hogy igazi gyémánt-e? Bizony hasította az az üveget, kihozva az egyesített előbetűkből a J. S. monogrammot.

Erre aztán a kísérő urak mind belenyúltak a kabátjaik zsebébe s előhúzgálták a nászajándékokat, az egyik pompás kösöntyűt, a másik gyöngös násfát adott át a menyasszonynak, a harmadik pedig egy kettős selyemerszényt, melynek reczéin keresztül csillogtak az aranyak. Ezt a Godin apó markába tették. Mivelhogy a keletieknél az az okos szokás dívik, hogy nem az após ad pénzt a leányával együtt a vejének, hanem a vő ad pénzt az apósnek a leányáért. Ott azután érdemes apósnek lenni!

Azonban mindegyi kincsnek a ragyogása sem volt képes Godin apó szemeit elkápráztatni.

— Nem oda Buda, urak! (Ő ezt valószínűleg úgy mondta, hogy »nem oda Páris!« de így szebben hangzik). Ha én a leányomat férjhez adom, akár egy királyhoz, én azt kívánom, hogy az annak felesége legyen.

— Hát hiszen az lesz; még pedig »aszszéki« — biztosítá Godin apót a sheik-ul-izlám.

— Mi az az aszszéki?

— A kinek az elsőszülötte fogja követni az atyját a trónon: föltéve, hogy fiú lesz.

— Hát én a török házassági törvényeket nem ismerem; mert azt a czipészeknek nem tanítják az iskolában; hanem a franczia törvényt — saját veszedelmemre — tapasztalatból ismerem. Nálunk a házasságot a polgári hatóság előtt kell megkötni.

— Hát az is meglesz.

— De még közbe esik valami. A megkötendő házasságot előbb ki kell hirdetni: az eljegyzésnek a szerelmes pár nevével két hétig ott kell kiszegve lenni a városház kapujára: a mi arra való, hogy a tizennégy năp alatt a vőlegény mindennap vihessen egy palaczk likőrt a leendő apósának bülfelajánlásra. Akkor adja aztán csak őket össze a nótáros.

— Az lehetetlen! — mondá a dignitárius. — Ennyi teketória!

— No ha lehetetlen, akkor tessék elmenni Transsylvániába: ott még vannak zenészek, a kik

kotta nélkül muzsikálnak s menyasszonyok, a kik kihirdetés nélkül férjhez mennek. Így mondja a Figaró.

— Nekünk itt horgonyoz a hadihajónk a marseillei kikötőben: nem lehetne-e a közjegyzőt, meg a városházának a kapuját magunkkal vinnünk: két hét múlva postafordultával retouroznánk.

Godin apó kikérte magának, hogy ilyen szent dolgokkal frivol tréfát űzenek.

— Eh mit! — vágá ketté a gordi gubanczot Jusszuf király. — Hát ha ez a szokás Frankhonban, hogy két hétig kell a vőlegény és menyasszony nevének kifüggesztve lenni, hát itt maradunk két hétig.

Elszörnyedt erre mind a három udvari főméltóság.

— Hogy marad az ország két hétig király nélkül?

— Ejh, az ország könnyebben el lehet király nélkül, mint én királyné nélkül.

(Ez olyan nagy mondás volt, hogy azt rögtön följegyezte Godin apó s beküldte a Figarónak. S ezzel Jusszuf király egyszerre népszerű alakká vált a nagy világvárosban.)

Ezzel a nehéz kérdés el lett döntve. A főméltóságok két hétig ott maradtak Párisban s nem lehet róluk feltenni, hogy nagyon únták volna magukat.

A törvényes határidő leteltével végbement a házasság Jusszuf király és a szép Salomè között, egészen a francia törvényes szokások megtartása mellett. A formyszerűen kiállított házasságlevelet Godin apó rámba foglaltatta s a falra akasztva, mutogatá mindenkinek, a ki a concierge ajtaján belépett.

Tehát mamzell Salomè valóságos királyné lett. De még azonfelül is valami: valóságos szeretett feleség. A férjét még azután is négy szemközt csak »kis José«-nak nevezte. Az igaz, hogy gyermekek voltak még mind a ketten. Az ilyeneknek nem volna szabad még királyosdit, házasságosdit játszani.

Az elsőbbik feladatával ugyan nem sok fáradsága volt Jusszufnak; országának fővárosába megérkezve, úgy találta, hogy az uralkodás minden nehéz feladatait szépen végzik helyette az ott bekvártélyozott idegenek. Hanem a második élethivatását annál lelkesebben fogta fel.

A szultána aszszakinek nem kellett kerített szerály, sem vizsgaszemű háremőr; maga a férj volt mindene az asszonyának, ura és szolgája. A régi mohamedi szokások nem divatoztak az új király udvaránál, a felesége nem viselt fátyolt az utcán. Senki sem szólta meg érte, csak a softák.

Nem is látott Salomè maga körül mást, mint európai viseletű alakokat: külföldi követek, consulok feleségei eljárak hozzá látogatóba s plety-

káztak egész czivilizált modorban. Színházba is járhatott és a bazárba bevásárolni, ha a királyi palota előtti dísztéren az a négy sor pálma nem figyelmeztette volna, azt hiheté, hogy Európában van.

A hűségese szerelem nem maradt áldás nélkül. Egy szép napon szemérmesen súgva tudatá a férjével Salomè, hogy ... két szíve van.

Jusszuf meg volt dicsőülve az örömtől. Minden miniserének elmondta, némelyiknek háromszor is, az örömhírt.

Es e naptól kezdve aztán oly gyöngéden bánt Salomèval, mintha kristályüvegből volna: a mire csak ránézni szabad.

Salomè pedig okos asszony volt: egészen fin de siècle nevelés. Egy hónap múlva komoly beszédet kezdett Jusszufal, ki őt ölében ringatá.

— Hallod-e Josécskám, ez a török vallás becsületes vallás; megengedi a férjnek, hogy több feleséget tartson. Nálunk keresztényeknél ez meg van tiltva; ezért aztán a férj azt teszi, hogy tilos úton kerüli meg a törvényt. Ha otthon nem találja meg az örömet, keresi a házon kívül. A török pedig megmondja őszintén, hogy: »kincsecském, én most egyet gondoltam: hozok a házhoz még egy feleséget«. S aztán meg vannak szépen együtt hármacskán.

— Te beleegyeznél? — kérdezé Jusszuf.

— Sőt nagy örömöm telne benne. Akkor nem

volnék egyedül. Komoran, búslakodva. Ketten volnánk: nevetnénk, tréfálnánk, dalolnánk és összeküdnénk ellened, hogy mivel boszantsunk.

— No majd szólok erről a Sheik-ul-izlámmal.

Salomè megcsókolta ezért a szóért a férjét s tapsolt örömében.

— Csak aztán olyant válaszs, a ki szebb legyen, mint én.

Jusszuf beszélt erről a dologról a Sheik-ul-izlámmal s aztán néhány nap múlva azt mondá Saloménak:

— No már választottam egy új feleséget.

— Szebb-e, mint én?

— Azt nem tudom. Török leány arczát nem látja férfi, míg a nászszobába nem vezette.

— De a nevét csak tudod?

— Azt sem tudom.

— De szívesen adják hozzád?

— Azt meg éppenséggel nem tudom.

— Ez egy keleti találós mese, úgy-e?

— Mingyárt kitaláld, ha megmondom, hogy kit szánnak nekem a minisztereim. A szultánnak egyik leányát, a kiről nem tudom, hogy szép-e, nem tudom, hogy mi a neve. És nem tudom, hogy nekem adják-e?

— Hát akkor mért esengsz utána?

— Azért, mert a minisztereim azt hiszik, hogy ha a szultán veje leszek, akkor majd annak a segítségével lerázhatom a nyakamról az idegene-

ket, a kik most helyettem uralkodnak az országban.

A szép Salomé nagyon elszomorodott erre a szóra.

Szultánleány nem jó lesz feleségtársnak: annak hosszúk a körmei.

De maga Jusszuf sem örült ennek az elhatározásnak. Oda volt az egész jó kedve. Alig mutatta magát emberek között. Mindig ott ült a felesége szobájában, mintha féltene, hogy elveszti.

Mindenféle ürügyet kitalált, hogy húzza-halaszsa a szultánlátogatást; de végre a Sheik-ul-izlám erővel kényszeríté, hogy teljesítse népe közóhajtását, menjen el leánynézőbe.

Hajóraszállása előtt még jól kisírta magát Salomé keblén a kis király s minden csókját nála hagyta: az asszonyát pedig rábízta egy tudós asszonyra, a ki nagyon tudós volt, mert már szakálla is volt. Szozima asszonyságnak hitták.

Salomé, mentül jobban közeledett reménye beteljesültéhez, annál búsongóbb lett. Elővették mindazok a nehéz sejtelmek, a mik a megáldott nőt üldözik. Félt a haláltól.

— Mondja csak, madame Szozima, nem fogok-e meghalni? — kérdezé a tudós nőtől.

A tudós nőnek a csalhatatlan tudománya állt a kártyavetésből. Megmondta előre Salomének a jövőndőt.

— Királynécskám: ha leányt fogsz szülni, akkor

bizonyosan életben maradsz, de ha fiúnak adsz életet, akkor Allah legyen a hátad mögött.

Salomé csak nem értett ebből a talánybul semmit.

Törökül kellett volna neki tudni, hogy megértse a mesét.

A hagyományos török szokások szerint egy mahomedi fejedelem trónját mindig az elsőszülött fiú öröklí: bárha annak az anyja egy rabnő volt is. Az első fiúnak az anyja a »Valideh«. S annak nagy hatalom adatik a többi hitvesek fölött.

És ha egy szultánleányt adnak feleségül egy vazallkirályhoz, akkor megkövetelik tőle, hogy ezt tegye a »Valideh szultánává«.

És ha van már a háznál egy régibb szultána, a ki egy fiúnak anyja, mi történjék akkor?

Hát hiszen azért bölcsek az állambölcsek, hogy tudjanak erre megfelelni.

* * *

Jusszuf királyt nagy pompával fogadták a magas kapunál.

Hetekig ott tartották s az alatt az egyik ünnepély a másik sarkára hágott, a miket tiszteletére rendeztek. Látott tűzijátékot, a melyben a röppen-tyúk az ő nevét rajzolták tűzbetűkkel az égkárpitra, kapott fényes érdemrendeket és aranyos szablyát, poharat kocczintott a világ hatalmasságainak nagy-

követeivel, díszőrség tisztelgett a palotája előtt. A padisah kézsókjára bocsátá.

A Sheik-ul-izlám mindennap új jó hírt hozott a számára . . . A magas politika kedvező fordulatot vett. A divántanácsban túlsúlyra kezd emelkedni a jó barátok befolyása az ellenségekével szemben. Csak még egy »kis akadály« van, a mi elhárítandó. Akkor aztán teljes lesz a siker. De a végett ő neki magának kell elutazni Jusszuf király fővárosába.

Egyszer végre azt jelenté a táviró Jusszuf királynak, hogy no most már el van hárítva az a nehéz akadály.

Akkor aztán megtartották a tiszteletére a búcsúlakomát, nagy muzsikaszóval hajóra kísérték, ágyúszóval üdvözölték, úgy bocsátották el. Minden hajó fel volt lobogózva az aranyszarv-öbölben. S ha az ígéreteknek súlya volna és térfogata volna, akkor azokkal még egy hajót megrakhatott volna Jusszuf király.

* * *

Mikor Jusszuf király megérkezett a hadihajójával fővárosa kikötőjébe, megdöbbenve látta, hogy valamennyi ott horgonyzó hajónak a zászlója félárbocra van leeresztve. Ez azt hirdeti, hogy nagy halottja van az országnak.

Elutazása óta nem kapott semmi hírt Salomèról. Minden levelét, táviratát elfogdosta a minisztere.

Nyugtalanul közeledett a parthoz; a dereglye evezőlapátainak minden csapása egy halotti induló zenéjeként hangzott a fülébe.

S mikor a part lépcsőin felszaladt, a halottas gyászzene egész közel hangzott. Azon a széles utcán, mely a kikötőtől a királyi palotáig vezet, egy néptenger hullámozott: egy mozgó tenger csupa fejből, melyben nagy nehezen tudott előre haladni egy gyászmenet: elől a dervisek, azután lovas katonák, utánuk a tábori zenészek, puskás katonák, azután egy gyászhintó a koporsóval, melyben földtől és szemfedőtől nem takarva fekszik a halott. Nem is egy halott, hanem kettő. Egy nő és egy csecsemő. Anya gyermekével együtt, utána megint katonák, dervisek nagy csoportban.

A néptengerrel szemben lehetetlen volt előrehatolni Jusszufnak.

Kénytelen volt bevárni a gyászmenetet.

Annak az élén jött a Sheik-ul-izlam lóháton.

Mikor meglátta Jusszufot, megállást parancsolt a menetnek s a császárok által utat nyitattott a királynak a koporsóhoz.

Akkor aztán megtudta a király, hogy ki az a nagy halott, a kit ilyen pompával temetnek.

A szép Salomè feküdt a koporsóban, mellette újszülött fia.

Megjövendölte ezt neki a tudós asszony: »Ha leányod születik, megélsz; ha fiad születik: Allah veled!«

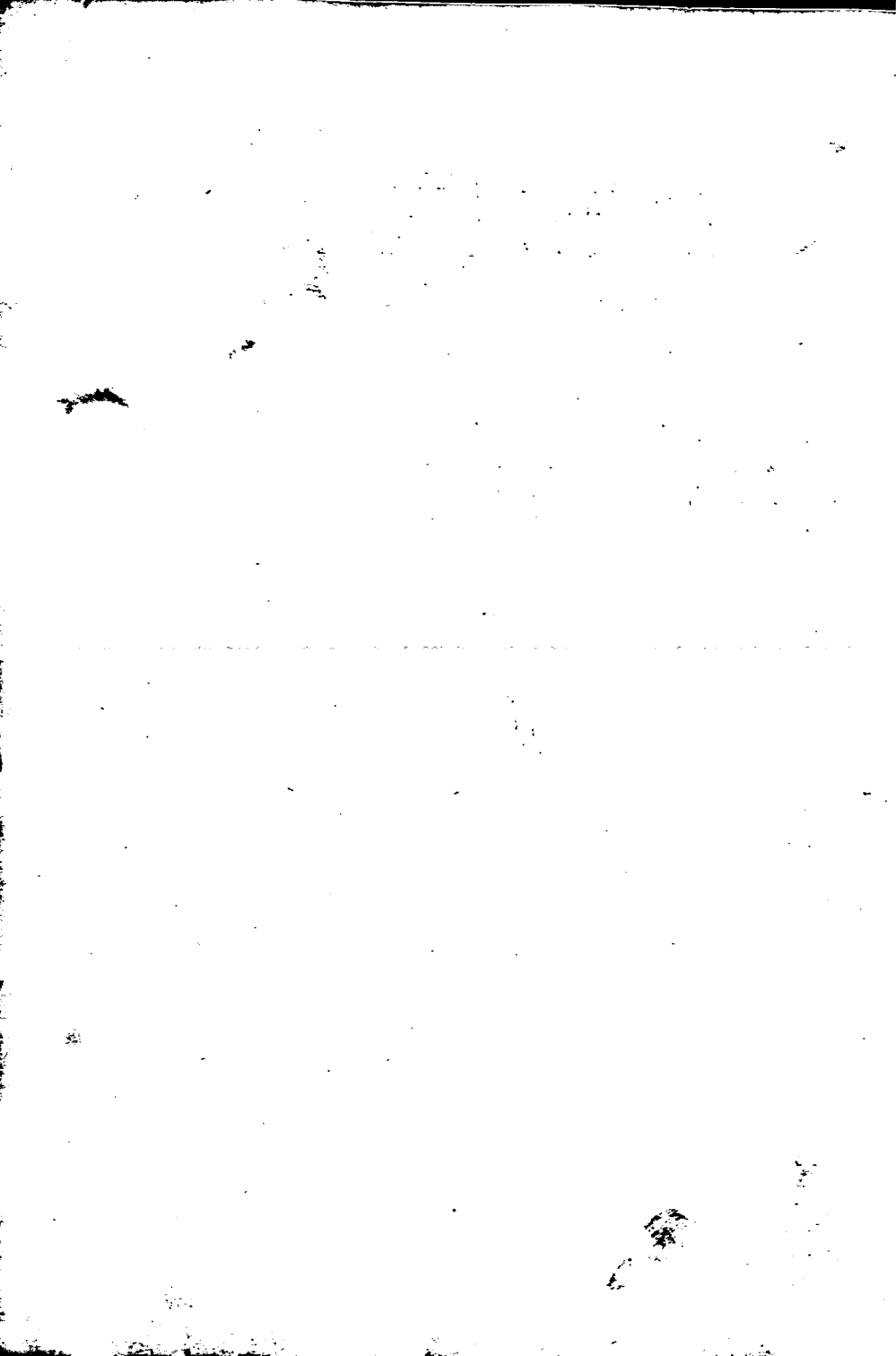
... Hát ilyen a magasabb politika!
... Az akadály elhárított.
... És aztán még sem kapta meg Jusszuf a
szultánleányt. Mazr maradt az idegenek alatt.

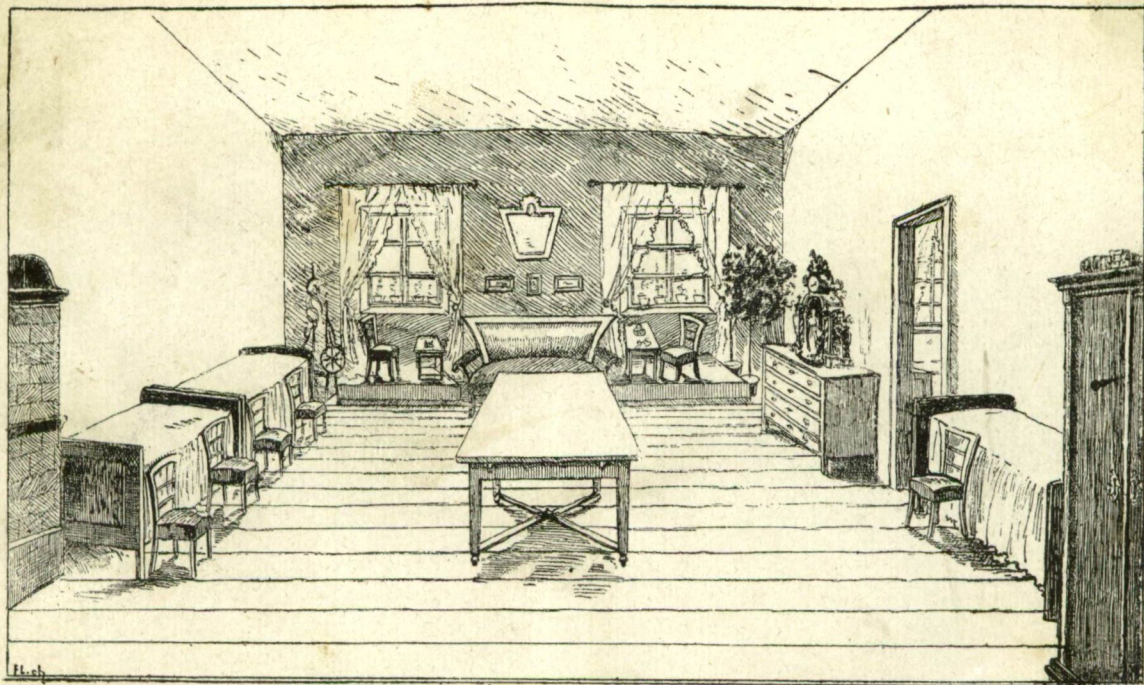
* * *

Mikor Godin apó megtudta a Figaróból a leánya
szomorú végét, azt mondá a feleségének:

»Még is csak jobb lett volna neki pékmester-
névé lenni, mint királynévá.«

A szoba, melyben Jókai Mór született (1825. febr. 18.)

A' míg Radamánthnál el-végződik perünk, 24)
 A' rothasztó földnek gyomrában heverünk.
 Midőn már meg-nyílik nekünk a' tzinterem,
 Tsak a' jó hír, jó tett, zöld borostyánt te-
 rem!
 Gyertek azért ennek rójjunk ölsze két fát,
 Es abból tsinállyunk gyász Szent Mihály lo-
 vát..

Itt hamar le-vágt:k egynehány tsemetét
 Ölsze-fúrván, arra tették Oromb testét.
 Surán Orondfiival a' többi Nép-felé,
 Jövendő-mondójok tetemét emelé.
 Ott teteme alá húztak egy szőnyeget,
 Mellyen a' him varrás aranyban feneget.
 A' Torra Szakadár-hat ökröt le-öle;
 A' gyantás fenyő-szál keményen fűtötte.
 Még a' temetésről Szakadár aggódott,
 A' koporsó körül Fürmende forgódott,
 Mellyre fok titkokát metzett tudománya
 Két napig bitskáját, 's elzét arra szánva.

Illy

24) Radamanthus, Encus, Minos a' Bálványo-
 zóktól a' pokolbéli ítélő mestereknek tartattak,
 kik mihelyest ki-megy a' lélek a' testből, azt
 kérdésre veszik, és jó vagy rossz tselekedetek
 szerént ilendő büntetést, és helyét rendeltek.
 Virgil. L. 6. pag. 432. 433. &c.

H

Jókai Mór kedvencz ifjúkori olvasmányának, A szakadárnak egy
 eredeti lapja.